

عنوان مقاله:

توسعه کالبدی و اقتصادی فسطاط؛ از سال ۲۵۶ تا ۵۶۴ ه.ق

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های علوم تاریخی، دوره 15، شماره 3 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

مسعود وکیلی تنها وکیلی تنها - دانش آموخته دکتری تاریخ، گروه تاریخ، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تهران، ایران.

عباس آداودی جلفائی - دانشجوی دکتری تاریخ، گروه تاریخ، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

این پژوهش با عنوان «توسعه کالبدی و اقتصادی فسطاط از سال ۲۵۶ تا ۵۶۴ ه.ق» درصدد است تا به چگونگی روند توسعه شهری و اقتصادی فسطاط و عوامل صعود یا رکود آن در دوران استیلای طولونیان، اخشیدیان و فاطمیان پاسخ دهد. شهر فسطاط در دوره اموی به واسطه جغرافیای ممتاز خود توانست در عرصه سیاسی-اداری، صنعت و تجارت از اسکندریه پیشی بگیرد. با تأسیس دولت عباسی، این شهر از سمت شمال گسترش و در زمینه اقتصادی اعتبار بیشتری در تجارت بین المللی یافت. نتایج این نوشتار حاکی از آن است که در دوره حکومت طولونیان، شهر جدیدالتاسیس قطائع به فسطاط ملحق گردید و این شهر به تولیدکننده اصلی سفال های مرغوب مبدل شد. فسطاط در دوره اخشیدیان و پس از مرگ محمد بن طغج، به دلیل بحران های طبیعی و بی توجهی حاکمان به آن ها، دچار افول گردید اما با آغاز حکومت فاطمیان در مصر، بر این بحران ها فائق آمد. در دوره فاطمی، مسیرهای تجاری از عراق و خلیج فارس به مصر و دریای سرخ منحرف شد و بندرهای اسکندریه و عیذاب، نقش اساسی در پیوند تجاری فسطاط با اروپا، یمن و شرق دور داشتند. فسطاط از طریق صور، لاذقیه و عسقلان با شامات مرتبط می شد و واسطه مهمی بود که افریقیه را با مراکز تجاری اقیانوس هند متصل می ساخت. همچنین سکونت تجار بیزانسی، آماقیایی، ونیزی و پیزایی در رونق تجاری فسطاط تأثیر بسزایی داشت. با این حال در قرن ششم ه.ق، به آتش کشیده شدن این شهر از بیم تسلط صلیبیان، سبب شد تا فسطاط موقعیت ممتاز خود را در مصر از دست دهد.

کلمات کلیدی:

فسطاط، طولونیان، اخشیدیان، فاطمیان، کالبد شهری، اقتصاد

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1918700>

